

1 Tiivistelmä

Suomen koulutusjärjestelmä on jatkuvasti OECD:n parhaiden joukossa, mutta työllisyys- ja sosiaalipolitiikan tehottomuus estää suurta osaa nuorista siirtymästä sujuvasti työmarkkinoille. Nuorten työllisyysaste on hieman OECD:n keskiarvon yläpuolella, mutta selkeästi muiden Pohjoismaiden työllisyysasteita heikompi. Nuorten työllisyys on vasta hitaasti toipumassa useista Suomen taloutta viime vuosikymmenellä koetelleista ongelmista. Alhaisen osaamistason nuoret kohtaavat erityisiä vaikeuksia Suomen työmarkkinoilla, koska korkean osaamistason työntekijöille on paljon kysyntää ja korkeaa osaamistasoa edellyttävissä tehtävissä on jatkuva työntekijäpula. Lähes puolet kaikista työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevista nuorista (ns. NEET-nuoret) eivät ole suorittaneet toisen asteen koulutusta.

Koulutusjärjestelmän erinomaisista tuloksista huolimatta toisen asteen koulutuksesta valmistuvien määrää voidaan vielä nostaa, erityisesti ammatillisessa koulutuksessa. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen viimeaikainen uudistus sai aikaan monia lupaavia muutoksia, mutta sen tuloksia olisi vielä mahdollista tehostaa kehittämällä uudistusta edelleen. Työnantajien sitoutumisen parantaminen on tärkeää, ja työnantajia on tuettava työpaikalla oppimisen järjestämisessä. Suomen tulisi lisäksi uudistaa korkea-asteen erittäin valikoivaa pääsykoejärjestelmää ja laajentaa korkeakoulutuksen kapasiteettia, jotta voitaisiin helpottaa siirtymistä toiselta asteelta korkea-asteelle ja tarjota työmarkkinoiden tarvitsemää osaavaa työvoimaa.

Suomella on OECD:n maista yksi eniten nuoria tukeva järjestelmä. Monenlaiset tuet ja palvelut auttavat nuoria kohtaamaan taloudelliset ja työmarkkinoiden haasteet, mutta ne myös muodostavat merkittäviä jarruja työnhakuun ja tuista luopumiseen. Tukijärjestelmä on monimutkainen ja sekava, erityyppisten etuuksien välillä ei ole suoraa yhteyttä, ja tukien ja työvoimapalvelujen rajallinen yhteys estää vahvemman aktivointijärjestelmän toteuttamisen.

Tulevat vuodet ovat näistä syistä ratkaisevia Suomelle, ja hallituksen onkin kaikin tavoin pyrittävä yksinkertaistamaan tukijärjestelmää ja vahvistamaan nuorten työnhakijoiden aktivointia. Suunniteltu mutta tällä hetkellä keskeytetty aluehallinnon uudistus (SOTE-uudistus) ei tee näistä haasteista helpompia, koska se johtaisi tukien (kansallisen päätäntävällän alainen asia) ja työllisyyspalvelujen ja muiden palvelujen (alueellisen päätäntävällän alainen asia) eriytymiseen.

1.1 Keskeiset politiikkasuositukset

- Ehkäistään koulunkäynnin keskeyttämistä varmistamalla riittävä tuki opiskelijoille, joilla on lisätarpeita, ottamalla käyttöön ikäryhmien välinen vertaisneuvonta ja nostamalla oppivelvollisuusikää.
- Vastataan koulunkäynnin keskeyttäjiin tarpeisiin varmistamalla, että nuorten tukiverkostot palvelevat kaikkien alueiden nuoria, ja kehittämällä digitaalisia palveluja, joilla tavoitetaan syrjäisten alueiden nuoret.
- Helpotetaan siirtymistä toisen asteen koulutuksesta korkeakoulutukseen uudistamalla korkeakoulutuksen erittäin valikoivaa pääsykoejärjestelmää, laajentamalla korkea-asteen koulutusjärjestelmän kapasiteettia ja tarvittaessa kehittämällä opintotukijärjestelmää.
- Parannetaan siirtymistä ammatillisesta koulutuksesta työelämään edistämällä yhteistyötä työnantajien kanssa ja kehittämällä lyhyitä toisen asteen jälkeisiä ammatillisia ohjelmia toisen asteen koulutuksesta valmistuneille.
- Puututaan sosiaaliturvajärjestelmän hajanaisuuteen yksinkertaistamalla tukijärjestelmää, poistamalla työhön kannustamisen esteitä ja tarkistamalla lasten kotihoidon tuen määrää.
- Vahvistetaan tuensaajien aktivointia ja aktiivisia työmarkkinoita koskevien ohjelmien tehokkuutta.
- Vahvistetaan integroitujen palvelujen tarjoamista lisäämällä Ohjaamokeskusten resursseja ja vaikutusta, arvioimalla käytettävissä olevia ohjelmia ja uusia aloitteita, kehittämällä monialainen yhteinen palvelu ja tarjoamalla mielenterveyskoulutusta sosiaaliohjaajille.
- Mietitään uudelleen aluehallinnon uudistuksen muoto hajanaisuuteen ja aktivointiin liittyvien haasteiden ratkaisemiseksi ja harkitaan asteittaista siirtymistä, joka perustuu muiden maiden kokemuksiin julkisten terveydenhuolto-, sosiaali- ja työllisyyspalvelujen ulkoistamisesta.

From:
Investing in Youth: Finland

Access the complete publication at:
<https://doi.org/10.1787/1251a123-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2019), "Tiivistelmä", in *Investing in Youth: Finland*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/9986de5b-fi>

This work is published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of OECD member countries.

This document and any map included herein are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area.

You can copy, download or print OECD content for your own use, and you can include excerpts from OECD publications, databases and multimedia products in your own documents, presentations, blogs, websites and teaching materials, provided that suitable acknowledgment of OECD as source and copyright owner is given. All requests for public or commercial use and translation rights should be submitted to rights@oecd.org. Requests for permission to photocopy portions of this material for public or commercial use shall be addressed directly to the Copyright Clearance Center (CCC) at info@copyright.com or the Centre français d'exploitation du droit de copie (CFC) at contact@cfcopies.com.